

54 talade om Västsahara i FN-utskott

Varje höst möts FN:s generalför-
samlings fjärde utskott, avkolo-
niseringsutskottet, för att gå ige-
nom läget när det gäller utveck-
lingen för de icke-självstyrande
områden. Det är nu 16 som är
kvar på FN:s lista, varav Västsaha-
ra är det största. 1963 var det
64 territorier på listan.

Grunden för FN:s avkoloniseringsan-
strängningar är två resolutioner från 1960.
Resolution 1514 innehåller den deklara-
tion som garanterar rätt till oberoende för
koloniserade länder och folk samt rätt till
självbestämmande.

Resolution 1541 anger att det finns tre
vägar för ett icke-självstyrande territorium
att nå fullt självstyre:

a) fri förening med en oberoende stat
som resultat av ett fritt val av territoriets
folk i en demokratisk process

b) integration med en oberoende stat
på grundval av fullständig jämställdhet
mellan de icke-självstyrande och de obe-
roende folken

c) självständighet

Vilken väg man än väljer ska det vara
ett resultat av en fritt uttryckt vilja från det
icke-självstyrande folkets sida.

Utskottets höstsession är öppet för ta-
lare från frivilligorganisationer och andra så
kallade petitionärer, som anmäler sig i för-
väg. Medlemsländerna framför sina stånd-
punkter och till slut enas utskottet om resolu-
tioner för dessa icke-självstyrande områden.

Till årets session i New York hade tre
petitionärer om den amerikanska kolonin
Guam och 54 om Västsahara anmält sig. Av
de 54 Västsaharatalarna var 15 Marocko-
supporters. De senare tillhörde i allmänhet
inte någon existerande organisation.

Det stora antalet Västsaharatalare gjorde
att inläggen spreds över tre dagar i stället
för två. Västsaharas supportrar tryckte på att
rätten till självbestämmande och självständighet är okränkbar och att FN måste ingripa för att säkra de mänskliga rättigheterna i det ockuperade Västsahara. Bristen på humanitär hjälp till flyktinglägren och den illegala exploateringen av naturresurser togs upp av fler talare. Marockos hårt lanserade förslag att erbjuda det ockuperade folket begränsad autonomi under marockanskt styre avvisades bestämt, eftersom ingen stat erkänner Marockos överhöghet.

Marockos supportrar prisade autonomiförslaget som genialt och vinstgivande för alla parter. De västsahariska flyktinglägren beskrevs som fångelser med utbredd korruption, förtryck och tortyr. Småbarn skickas mot föräldrarnas vilja till Kuba för att hjärntvättas och alla är egentligen marockaner, hävdade dessa petitionärer.

Själv tog jag upp fallet Soutana Khayya. Det var flera talare som refererade till henne. Jag påpekade också det faktum, att ingen ansvarig administrativ stat anges i fallet Västsahara av FN. Spanien avsåg sig ansvaret 1975 men genomförde inte avkoloniseringsen i enlighet med FN:s resolutioner. Marocko är inte administrativt ansvarig kolonialmakt, bara illegal ockupationsmakt. Mina fem förslag var:

* Kräv av säkerhetsrådet en förstärkt Minurso-styrka med utökat mandat, så att en förenklad folkomröstningsprocess kan återstartas och så att de mänskliga rättigheterna kan försvaras.

* Kräv av fjärde utskottet att det skickar studiedelegationer och organiserar nästa årliga seminarium i det ockuperade Västsahara med bred representation från medlemsstater och frivilligorganisationer.

* Kräv att Spanien tar ett förnyat ansvar för en ordentlig avkoloniseringsprocess.

* Föreslå att medlemsländerna – särskilt i Europa – erkänner SADR liksom flertalet stater i Afrika och Latinamerika.

* Lyssna på Soutana och skicka oberoende journalister, jurister, diplomater, politiker och solidaritetsaktiva till det ockuperade territoriet för att knyta kontakter och observera. De blir kanske stoppade eller utkastade, men en stark ström har en mäktig kraft.

Förslagen att utöka Minurso, stärka närvaron i det ockuperade Västsahara och kräva att Spanien tar sitt ansvar framfördes av många andra talare. Av särskilt intresse är att Willy Meyer Pleite å Europaparlamentets Västsaharagrups vägnar bestämt poängterade Spaniens ansvar.

Bland medlemsländerna var Zambias och Sydafrikas inlägg av särskilt intresse – där har Polisario starkt stöd. Gabon stödde som enda bland 16 talande länder Marocko.

